

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 428/2014-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. augusta 2014 predbežne prerokoval sťažnosť F. L., zastúpeného advokátom JUDr. Stanislavom Jakubčíkom, Advokátska kancelária Kutlíkova 17, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi zaručeného čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 28 Cb 16/01 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť F. L. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. februára 2014 doručená sťažnosť F. L. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi zaručeného čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 1 Listiny základných

práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 28 Cb 16/01.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že žalobou podanou pôvodne Okresnému súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) 22. augusta 2000 sa žalobca [obchodná spoločnosť BLOCK SLOVAKIA, spol. s r. o. (ďalej len „žalobca“)] domáhal voči sťažovateľovi zaplatenia sumy 105 364,29 € s príslušenstvom z titulu vrátenia bezdôvodného obohatenia, ku ktorému malo na strane sťažovateľa dôjsť tým, že ako konateľ obchodnej spoločnosti, ktorá bola žalobcom, mal v rokoch 1999 a 2000 vynaložiť z prostriedkov žalobcu finančné prostriedky na úhradu faktúr za materiál a služby realizované v súvislosti s rekonštrukciou domu vo vlastníctve sťažovateľa. Podaním z 2. marca 2001 okresný súd postúpil vec z dôvodu svojej vecnej nepríslušnosti na ďalšie konanie a rozhodnutie krajskému súdu, ktorý vo veci koná pod sp. zn. 28 Cb 16/01.

Podstatou sťažnosti podanej ústavnému súdu je námietka sťažovateľa o nesprávnom postupe krajského súdu, ktorý nevyhovел jeho námietkam o vecnej nepríslušnosti krajského súdu na prerokovanie a rozhodnutie predmetného sporu, ktorý vec nepostúpil na konanie okresnému súdu, tak ako to žiadal sťažovateľ. Podľa sťažovateľa totiž dom, ktorý mal byť za žalované finančné prostriedky zhodnotený, bol v spornom čase jeho zhodnotenia v nájme žalobcu (t. j. obchodnej spoločnosti), ktorý ho využíval ako svoje sídlo, a to na základe nájmovej zmluvy uzavretej medzi sťažovateľom a jeho manželkou ako jeho bezpodielovými spoluvlastníkmi, a teda prenajímateľmi na jednej strane a medzi žalobcom (obchodnou spoločnosťou) ako nájomcom na strane druhej. Z uvedeného má podľa sťažovateľa vyplývať, že v danom prípade nejde o obchodnoprávny spor, o ktorom by mal v prvom stupni konať a rozhodovať krajský súd, ale ide o občianskoprávny spor medzi obchodnou spoločnosťou na jednej strane a sťažovateľom ako fyzickou osobou, ktorá je spoluvlastníkom sporného domu, na strane druhej, takže podľa sťažovateľa mal daný spor v prvom stupni prerokovávať okresný súd.

V súvislosti s uvedeným sťažovateľ v sťažnosti okrem iného tiež uviedol:

„Krajský súd v Bratislave pri skúmaní svojej vecnej príslušnosti konať vo veci podľa názoru sťažovateľa pochybil, pokiaľ usúdil, že v konaní ide o vzťah medzi spoločníkom a obchodnou spoločnosťou, pretože tento vzťah sa v žiadnom prípade netýka účasti sťažovateľa v spoločnosti. Podstatou sporu je posúdenie otázky, či sťažovateľ oprávnené nakladal v zmysle uzatvorenej nájomnej zmluvy s finančnými prostriedkami spoločnosti.

Pri vzniku vzťahu sťažovateľa a spoločnosti dňa 3.5.1995 sa rodinný dom stal sídlom spoločnosti bez toho, aby spoločnosť toto sídlo vlastnila tak, ako je to preukázané spoločenskou zmluvou podľa dôkazu č. 3. Táto úprava sídla spoločnosti nevyhnutne založila vzťah spoločnosti k majiteľovi nehnuteľnosti, ktorý je fyzickou osobou. Okolnosť, že jeden z bezpodielových spolumajiteľov tejto nehnuteľnosti bol zároveň i spoločníkom spoločnosti je v tejto súvislosti právne irelevantná, nakoľko na právnu povahu daného vzťahu to nič nemení. ...

Bolo by absurdné tvrdiť, že vzťah spoločnosti a vlastníka jej sídla, je vzťahom obchodným len z toho dôvodu, že spoločnosť platnými úkonmi svojho konateľa toto sídlo zhodnotila. Okolnosť, že jeden zo spoluvlastníkov tohto sídla je spoločníkom tejto spoločnosti a dokonca i jej konateľom, ktorý zhodnotenie spoločnosti realizoval, nič nemení na povinnosti súdu konať o takomto vzťahu - zmluvnom, či nezmluvnom, postupom podľa Občianskeho zákonníka a len v rámci tohto zákona skúmať, či došlo k bezdôvodnému obohateniu vlastníka nehnuteľnosti, ktorá bola sídlom spoločnosti. Dôkazmi č. 3 a 4 je nepochybne preukázané, že ide o vzťah medzi spoločnosťou a majiteľom nehnuteľnosti, ktorú spoločnosť užívala od 3.5.1995 až do 4.9.2006. Niet preto pochyb o tom, že vzťah, ktorý je predmetom konania, je vzťahom vlastníka nehnuteľnosti a jej užívateľa. Tento vzťah je vzťahom absolútne neobchodným, nehovoriac o tom, že Obchodný zákonník neobsahuje právnu úpravu nájomnej zmluvy.

Vecná príslušnosť obchodného súdu, Krajského súdu v Bratislave, v tejto súvislosti by nemohla vzniknúť ani v prípade, ak by bolo sídlo spoločnosti výlučným vlastníctvom spoločníka (čo však v prejednávanom prípade nie je dané).“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiada, aby po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa na zákonného sudcu a právo na zákonný súd v zmysle čl. 48 ods. 1 Ústavy SR, resp. čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 28 Cb 16/01 porušené bolo.

Krajský súd v Bratislave je povinný vec vedenú v konaní pod sp. zn. 28 Cb 16/01 postúpiť vecne a miestne príslušnému občianskoprávnemu úseku Okresného súdu Bratislava II.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi F. L. náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 10.000 €, ktorá je splatná do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 340,90 €, ktorá je splatná do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľa JUDr. Stanislava Jakubčíka na účet vedený vo VÚB, a. s. Bratislava.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom konania ústavného súdu je sťažovateľom namietané porušenie základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi zaručeného čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 28 Cb 16/01, k porušeniu ktorých malo dôjsť tým, že krajský súd nepostúpil prerokovanie označenej veci okresnému súdu, ale vo veci konal sám, hoci podľa sťažovateľa mu (rozumej krajskému súdu, pozn.) z titulu predmetu konania nesvedčala vecná príslušnosť na prerokovanie a rozhodnutie daného sporu v prvom stupni.

V súvislosti s napádaným postupom krajského súdu ústavný súd poukazuje v prvom rade na skutočnosť, že ústavné súdnictvo a právomoc ústavného súdu sú vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, v ktorých protiústavnosť nemožno napraviť iným spôsobom, teda predovšetkým procesnými prostriedkami vyplývajúcimi z príslušných procesných noriem [zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“)]. Ide o jeden zo základných princípov, ktoré ovládajú konanie pred ústavným súdom, a to o princíp subsidiarity.

Vzhľadom na princíp subsidiarity [*„ak nerozhoduje iný súd“*], ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, môže ústavný súd poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

Inými slovami, pokiaľ je o ochrane sťažovateľom označeného práva alebo slobody oprávnený konať alebo rozhodovať iný všeobecný súd, ústavný súd jeho sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci.

Podľa relevantnej časti § 205 ods. 2 písm. a) OSP odvolanie proti rozsudku, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť aj tým, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 OSP, pričom podľa § 221 ods. 1 písm. g) OSP je jedným z takýchto dôvodov aj to, že rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

V súvislosti s problematikou zákonného sudcu v konaní pred všeobecnými súdmi, ktorého vecnú príslušnosť je spochybňovaná samotným účastníkom konania, ústavný súd už aj v minulosti vo svojom rozhodnutí (napr. I. ÚS 52/97), na ktoré v sťažnosti napokon poukázal aj samotný sťažovateľ, konštatoval:

„Ak sa účastník, na rozdiel od súdu domnieval, že o jeho veci koná vecne nepríslušný súd, a teda z tohto dôvodu je odňatý svojmu zákonnému sudcovi, bolo na ňom, aby námietku porušenia ústavnej ochrany vyplývajúcu z ústavno-procesného princípu o zákonnom sudcovi (čl. 48 ods. 1 ústavy) uplatnil bezprostredne po tom, ako mu boli známe skutočnosti, ktoré ho k tomu oprávňovali, teda ešte na všeobecnom súde podaním riadneho opravného prostriedku. Ochrana základného práva účastníka konania pred odňatím zákonnému sudcovi poskytujú predovšetkým všeobecné súdy rôzneho stupňa, pretože ony sú oprávnené rozhodovať spory o vecnú príslušnosť.“

Z citovaného vyplýva, že ak sa účastník konania domnieva, že v jeho veci koná a rozhoduje vecne nepríslušný súd, má možnosť domáhať sa v tomto smere zjednanía nápravy aj podaním riadneho opravného prostriedku (odvolania) proti meritórnemu rozhodnutiu v danej veci.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zisťoval, či ochranu toho práva, porušenie ktorého sťažovateľ namieta, t. j. základného práva a práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi, neposkytuje iný všeobecný súd na základe sťažovateľovi dostupných opravných prostriedkov predstavujúcich účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia jeho práv.

Podľa zistenia ústavného súdu krajský súd vo veci vedenej pod sp. zn. 28 Cb 16/01 rozhodol rozsudkom z 30. apríla 2014, ktorého preskúmania, ako aj preskúmania jemu predchádzajúceho postupu mal sťažovateľ možnosť domáhať sa využitím riadneho opravného prostriedku (odvolania), ktoré podľa zistenia ústavného súdu sťažovateľ napokon aj využil (odvolanie sťažovateľa z 9. júna 2014, pozn.), pričom v rámci tohto odvolania mal sťažovateľ možnosť domáhať sa aj preskúmania názoru krajského súdu o jeho vecnej a miestnej príslušnosti na prerokovanie a rozhodnutie danej veci. V dôsledku využitia tohto opravného prostriedku sa odvolací súd [Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), pozn.] v rozsahu svojho preskúmacieho oprávnenia odvolacieho súdu bude musieť vysporiadať v podstate s rovnakými skutkovými a právnymi argumentmi, aké sťažovateľ uvádza aj v konaní pred ústavným súdom.

Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd sťažnosť sťažovateľa z uvedených dôvodov už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Nad rámec v súvislosti s námietkami sťažovateľa ústavný súd podotýka, že v odvolacom konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 3 Obo 13/2014 o odvolaní proti rozhodnutiu krajského súdu sp. zn. 28 Cb 16/01 z 5. februára 2014, ktorým krajský súd zamietol návrh sťažovateľa na prerušenie konania, ktorého prerušenia sa sťažovateľ domáhal do doby, kedy by sa ústavný súd vyjadril k otázke vecnej príslušnosti krajského súdu v danej veci, sa najvyšší súd v uznesení z 27. februára 2014 nevyjadroval k otázke vecnej príslušnosti krajského súdu, ale skúmal len dôvodnosť zamietnutia návrhu sťažovateľa na prerušenie konania z hľadiska danosti otázky dôležitej pre meritórne rozhodnutie krajského súdu.

Kedže sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o prikázaní krajskému súdu konať, ako aj rozhodnutie o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia a úhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2

prvá veta ústavy), ústavný súd o tých častiach sťažnosti, ktorými sa sťažovateľ domáhal ich priznania, už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. augusta 2014